

УДК 330.101.54(07.034)

DOI: <https://doi.org/10.32782/1814-1161/2025-1-3>

**Згадова Н.С.**

кандидат економічних наук, доцент,  
доцент кафедри економічної теорії та фінансово-економічної безпеки  
Одеського національного технологічного університету

**Ткачук Т.І.**

кандидат економічних наук, доцент,  
доцент кафедри економічної теорії та фінансово-економічної безпеки  
Одеського національного технологічного університету

**Павленко Г.М.**

старший викладач кафедри економічної теорії  
та фінансово-економічної безпеки  
Одеського національного технологічного університету

**Zghadova Nataliyy**

Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor,  
Associate Professor of the Department of Economic Theory  
and Financial and Economic Security  
Odesa National University of Technology

**Tkachuk Tamara**

Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor,  
Associate Professor of the Department of Economic Theory  
and Financial and Economic Security  
Odesa National University of Technology

**Pavlenko Hanna**

Senior Lecturer of the Department of Economic Theory  
and Financial and Economic Security  
Odesa National University of Technology

## ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК МАКРО- ТА МІКРОЕКОНОМІЧНИХ ЧИННИКІВ У ФОРМУВАННІ СТІЙКОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

## RELATIONSHIP OF MACRO- AND MICROECONOMIC FACTORS IN THE FORMATION OF SUSTAINABLE ECONOMIC DEVELOPMENT

Взаємозв'язок макро- та мікроекономічних чинників відіграє ключову роль у формуванні стійкого економічного розвитку. Макроекономічні процеси, такі як фінансова та монетарна політика, рівень інфляції, безробіття та міжнародна торгівля, визначають загальні умови функціонування економіки, тоді як мікроекономічні аспекти – поведінка споживачів, стратегія підприємств, механізми ціноутворення та розподіл ресурсів – формують ефективність господарської діяльності на рівні окремих суб'єктів. Особливе значення у статті має взаємодія між державним регулюванням та ринковими механізмами. Надмірне втручання може призвести до диспропорцій у розвитку бізнесу, водночас недостатня підтримка у кризових умовах створює ризики для економічної безпеки. У статті розглядаються шляхи оптимізації взаємозв'язку між макро- та мікрорівнями, зокрема через інструменти стимулювання інвестицій, підтримку малого бізнесу, розвиток інноваційних галузей та гнучке регулювання ринків праці. Особливу увагу авторами приділено впливу глобалізаційних процесів та економічних криз на мікроекономічну поведінку суб'єктів господарювання. Аналізуються механізми адаптації підприємств до змін у податковій політиці, валютних коливань та змін купівельної спроможності населення. Дослідження базується на аналізі теоретичних підходів і реальних економічних кейсів, що дозволяє сформулювати комплексну картину взаємозалежності макро- та мікропроцесів у сучасній економіці.

**Ключові слова:** макро- та мікроекономіка, економічний розвиток, фінансова політика, монетарна політика, економічний аналіз, гранична корисність, ринок праці, економічна стійкість.

*The interconnection of macro- and microeconomic factors plays a key role in shaping sustainable economic development. Macroeconomic processes, such as fiscal and monetary policy, inflation, unemployment and international trade, determine the overall conditions for the functioning of the economy, while microeconomic aspects determine consumer behaviour, business strategy, pricing mechanisms and allocation of resources – shape the efficiency of economic activity at the level of individual entities. The interaction between state regulation and market mechanisms is of particular importance in the article. Excessive intervention can lead to imbalances in business development, while insufficient support in crisis conditions creates risks to economic security. The article discusses ways to optimise the relationship between the macro and micro levels, in particular through investment incentives, support for small businesses, development of innovative industries, and flexible regulation of labour markets. The authors pay special attention to the impact of globalisation processes and economic crises on the microeconomic behaviour of business entities. The mechanisms of adaptation of enterprises to changes in tax policy, currency fluctuations and changes in the purchasing power of the population are analysed. The study is based on the analysis of theoretical approaches and real economic cases, which allows to form a comprehensive picture of the interdependence of macro- and micro-processes in the modern economy. The article also highlights the role of digital transformation in enhancing economic resilience by improving productivity and optimizing business operations. Particular attention is given to the significance of financial literacy and access to credit in fostering sustainable entrepreneurship and reducing economic disparities. The research underscores the necessity of a balanced approach to taxation and regulatory policies to stimulate business activity while ensuring social welfare. Furthermore, the authors explore the effects of regional economic integration on both macroeconomic stability and microeconomic competitiveness. Lastly, the study emphasizes the importance of long-term strategic planning in mitigating economic shocks and fostering inclusive economic growth.*

**Keywords:** macro- and microeconomics, economic development, fiscal policy, monetary policy, economic analysis, marginal utility, labour market, economic sustainability.

**Постановка проблеми.** Однак у сучасних умовах економічної нестабільності, спричиненої глобальними кризами, військовими конфліктами та змінами у світовій фінансовій системі, баланс між макро- та мікроекономічними процесами порушується. Фіскальна та монетарна політика не завжди враховує особливості розвитку малого й середнього бізнесу, що може призводити до стагнації підприємницької діяльності та зниження конкурентоспроможності. З іншого боку, адаптація підприємств до змін у податковому законодавстві, валютних коливаннях і змінах купівельної спроможності населення є складним і часто ризикованим процесом.

Проблема полягає у відсутності комплексного підходу до управління економічними процесами, що поєднував би ефективне державне регулювання та ринкові механізми. Надмірне втручання держави може призвести до деформації ринку, тоді як недостатній контроль створює передумови для кризових явищ. У зв'язку з цим актуальним є дослідження взаємозв'язку між макро- та мікроекономічними чинниками, їхнього впливу на стійкий економічний розвиток та пошук оптимальної моделі економічного регулювання.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Проблема взаємозв'язку макро- та мікроекономічних чинників у забезпеченні стійкого економічного розвитку є предметом досліджень багатьох вітчизняних і зарубіжних науковців. Значна увага приділяється питанням макроекономічного регулювання, його впливу на ринкові механізми та поведінку економічних агентів.

Зокрема, класичні праці Дж. М. Кейнса [1] підкреслюють важливість державного втручання у процеси макроекономічного регулювання з метою стимулювання сукупного попиту. Дослідження Ф. Хайєка [2] та представників неокласичної школи [3] наголошують на необхідності збереження ринкової саморегуляції, яка сприяє ефективному розподілу ресурсів на мікрорівні.

Сучасні дослідження показують, що у періоди економічних криз та геополітичних викликів саме синергія макро- та мікроекономічних інструментів може забезпечити стійке зростання. Роботи П. Кругмана [4] і Дж. Стігліца [5] акцентують увагу на впливі глобалізації та фінансової політики на поведінку підприємств та споживачів.

Українські вчені також активно досліджують цю проблематику. Наприклад, у роботах О. Амоші [6] та Я. А. Жаліла [7] аналізується вплив державної економічної політики на функціонування малого і середнього бізнесу. Дослідження Т. Осташко [8] присвячене взаємозв'язку фіскальної політики та динаміки інвестиційного клімату, що безпосередньо впливає на конкурентоспроможність національних підприємств.

Однак, незважаючи на значну кількість досліджень, залишається недостатньо вивченим питання інтегрованого підходу до формування економічної політики, що враховує як макро-, так і мікроекономічні аспекти. Зокрема, відсутній комплексний аналіз ефективності різних моделей взаємодії державного регулювання та ринкових механізмів у контексті сучасних викликів, таких як інфляція, енергетична нестабільність та глобальні торговельні обмеження.

Подальше дослідження цієї проблематики є актуальним і необхідним для розробки оптимальних економічних стратегій, здатних забезпечити стабільний розвиток економіки на всіх рівнях.

**Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми.** Попри значну кількість наукових досліджень, присвячених питанням макро- та мікроекономічної взаємодії, існує низка аспектів, які залишаються недостатньо вивченими або потребують подальшого розгляду в контексті сучасних викликів.

По-перше, більшість досліджень зосереджуються на окремому аналізі макроекономічних та мікроекономічних процесів, що ускладнює розуміння їхньої комплексної взаємодії. Недостатньо

розроблені механізми оцінювання впливу державної економічної політики на поведінку окремих суб'єктів господарювання, особливо малого та середнього бізнесу.

По-друге, сучасні виклики, такі як війна, енергетична криза, інфляційні процеси та глобальна економічна нестабільність, вимагають адаптації економічних моделей до нових реалій. Проте питання ефективного поєднання ринкових механізмів із державним регулюванням у цих умовах залишається відкритим.

Таким чином, дослідження має на меті заповнити зазначені прогалини, визначити ефективні шляхи взаємодії макро- та мікроекономічних процесів та запропонувати механізми, які сприятимуть стійкому економічному розвитку в умовах нестабільності.

**Мета статті** – дослідити взаємозв'язок макро- та мікроекономічних чинників у формуванні стійкого економічного розвитку, визначити оптимальні механізми їхньої взаємодії та оцінити вплив державного регулювання і ринкових механізмів на економічну стабільність. Особлива увага приділяється аналізу впливу глобалізаційних процесів, економічних криз та цифрової трансформації на поведінку економічних агентів.

**Виклад основних результатів дослідження.** Стійкий економічний розвиток є основою добробуту країни, визначаючи її конкурентоспроможність, рівень зайнятості та якість життя населення. Макроекономічні процеси формують загальні умови господарської діяльності, тоді як мікроекономічні механізми впливають на ефективність окремих суб'єктів ринку. Взаємозв'язок між цими рівнями економіки визначає здатність країни адаптуватися до внутрішніх і зовнішніх викликів.

У сучасних умовах цей баланс зазнає серйозних випробувань. Війна, інфляція, енергетична криза, порушення логістичних ланцюгів та неста-

більність світових фінансових ринків створюють нові загрози. Водночас підприємства та домогосподарства змушені шукати адаптивні стратегії, реагуючи на зміну податкового навантаження, процентних ставок, рівня доходів і доступу до фінансових ресурсів.

Отже, важливо дослідити, як макроекономічні політики впливають на мікроекономічну поведінку економічних агентів і які механізми можуть забезпечити ефективну взаємодію між цими двома рівнями в умовах нестабільності.

На макроекономічному рівні ключовими факторами стабільності економіки є фінансова та монетарна політика, а також державне регулювання ринку праці та стратегічних галузей. Вони формують основні умови для ефективного функціонування економічної системи та визначають стійкість країни перед внутрішніми й зовнішніми викликами.

У таблиці 1 представлено взаємозв'язок макро- та мікроекономічних чинників, що впливають на формування стійкого економічного розвитку. Макроекономічні фактори, такі як економічне зростання, фінансова та монетарна політика, ринок праці, інновації та інституційне середовище, визначають загальний стан економіки на рівні країни. Мікроекономічні чинники, зокрема ефективність виробництва, інвестиції в бізнес та інноваційний розвиток на рівні підприємств, є основою для локального економічного прогресу. Разом ці чинники створюють комплексну картину стійкого розвитку, де взаємодія між різними рівнями економіки забезпечує стабільність, конкурентоспроможність та довгострокове зростання.

Фінансова політика охоплює заходи, спрямовані на регулювання податкового навантаження, державних витрат і управління державним боргом. Зростання податків може негативно позна-

Таблиця 1

Взаємозв'язок макро- та мікроекономічних чинників

| Чинник                             | Макроекономічний рівень                                | Мікроекономічний рівень                                             | Вплив на стійкий економічний розвиток                               |
|------------------------------------|--------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------|
| Економічне зростання               | Валовий внутрішній продукт (ВВП), рівень інфляції      | Продуктивність праці на підприємствах, ефективність виробництва     | Стимулює загальний економічний розвиток та конкурентоспроможність   |
| Фінансова політика                 | Державні витрати, податки, бюджетний дефіцит           | Інвестиції в малий та середній бізнес, фінансування інновацій       | Забезпечує стабільність і розвиток економічної інфраструктури       |
| Монетарна політика                 | Процентні ставки, грошова маса                         | Доступ до фінансування для підприємств, особливо малих та середніх  | Впливає на інвестиційну активність та розвиток фінансового сектору  |
| Ринок праці                        | Рівень безробіття, структура трудових ресурсів         | Кваліфікація працівників, рівень оплати праці                       | Забезпечує ефективне використання людських ресурсів у виробництві   |
| Інновації та технологічний прогрес | Національна інноваційна стратегія, наукові дослідження | Впровадження нових технологій на підприємствах,                     | Підвищує конкурентоспроможність та сприяє довгостроковому зростанню |
| Інституційне середовище            | Регулювання бізнесу, законодавчі ініціативи            | Виконання законів, антикорупційна діяльність, захист прав власності | Сприяє розвитку підприємницької активності та правової стабільності |

Джерело: сформовано авторами

читися на розвитку підприємництва, особливо малого та середнього бізнесу, що є основою економічного зростання. Водночас урядові програми субсидування та інвестиційної підтримки сприяють стимулюванню економічної активності. В умовах військового конфлікту особливого значення набуває ефективний розподіл бюджетних коштів, оскільки необхідно не лише фінансувати оборонний сектор, а й забезпечувати підтримку національного виробництва, що сприятиме економічній самодостатності та продовольчій безпеці.

Монетарна політика має на меті контроль за рівнем інфляції, регулювання кредитних ставок та управління грошовою масою в економіці. Підвищення облікової ставки центрального банку може бути ефективним інструментом для стримування інфляції, проте водночас це ускладнює доступ підприємств до кредитних ресурсів, що гальмує розвиток бізнесу. Коливання валютного курсу також є важливим фактором, що безпосередньо впливає на ціни імпортованої продукції, собівартість товарів і рівень споживчих цін, зокрема в умовах нестабільного фінансового середовища.

Ринок праці та зайнятість є невід'ємними компонентами макроекономічної стабільності, оскільки рівень безробіття визначає загальний рівень добробуту населення та його купівельну спроможність. Військові дії спричинили масову міграцію робочої сили, що кардинально змінило структуру ринку праці. Внаслідок мобілізації та вимушеного переселення в багатьох секторах економіки утворилися кадрові дефіцити, тоді як в інших сферах пропозиція робочої сили перевищує попит. Для стабілізації ринку праці необхідні адаптаційні заходи, зокрема створення нових робочих місць, перепідготовка кадрів і впровадження програм соціальної підтримки.

Державне регулювання економіки включає антімонопольну політику, експортно-імпортні обмеження та підтримку стратегічно важливих галузей. У кризових умовах особливої уваги потребує сільське господарство, яке забезпечує продовольчу безпеку країни, а також енергетичний сектор, що визначає незалежність економіки. В умовах війни держава має активно залучати міжнародні інвестиції та фінансову допомогу, адаптуючи свою економічну політику до нових викликів.

Додатково слід зазначити, що взаємозв'язок між макроекономічною політикою та мікроекономічною поведінкою суб'єктів господарювання має визначальний вплив на економічну динаміку. Надмірне регулювання може стримувати розвиток підприємництва, тоді як недостатній контроль може призвести до хаотичних ринкових процесів і поглиблення економічної кризи. Тому важливо розробляти гнучкі механізми економічного управління, що враховують як макроекономічні тенденції, так і реальні потреби бізнесу та населення.

На рівні окремих економічних суб'єктів важливими є адаптаційні стратегії підприємств і домогосподарств у відповідь на макроекономічні зміни. В умовах економічної нестабільності бізнес та домогосподарства змушені шукати шляхи оптиміза-

ції своїх ресурсів і стратегії для забезпечення своєї конкурентоспроможності та виживаності.

Бізнес реагує на зміни в макроекономічному середовищі через диверсифікацію ринків, автоматизацію виробництва, оптимізацію витрат та пошук альтернативних логістичних рішень. Зокрема, високий рівень податкового навантаження та нестабільність фінансових ринків можуть спонукати підприємства до тінізації діяльності або релокації в інші країни з більш сприятливими умовами для ведення бізнесу. Така адаптація дозволяє знижувати ризики і зберігати конкурентоспроможність в умовах невизначеності.

В умовах високої інфляції і зниження купівельної спроможності населення. Споживчий попит на товари та послуги змінюється. Це змушує підприємства переглядати свою цінову політику, адаптувати пропозицію до потреб споживачів і зосереджуватись на більш бюджетних товарах та послугах, що дозволяють зберігати свою частку на ринку навіть у складних економічних умовах.

Конкуренція та ринкове середовище для підприємств, які швидше адаптуються до макроекономічних змін, а також отримують конкурентні переваги. Адаптація включає не лише зміну цінових стратегій, а й впровадження нових бізнес-моделей, використання інноваційних технологій та оптимізацію внутрішніх процесів. Державна підтримка малого та середнього бізнесу через доступні кредити, грантові програми і субсидії може сприяти розвитку підприємництва та створенню здорового конкурентного середовища. В свою чергу, це стимулює економічну активність і сприяє зростанню ринку праці.

Інновації та технології, це одна з ключових складових адаптації підприємств у сучасній економіці – це цифровізація та інновації. Використання нових технологій для автоматизації процесів, вдосконалення виробництва і впровадження цифрових рішень є важливими чинниками для підвищення ефективності та зниження витрат. Державні програми, спрямовані на розвиток цифрової економіки та інноваційної інфраструктури, можуть надати підприємствам необхідні інструменти для впровадження таких змін. Це також сприяє зростанню нових секторів економіки, що зменшує залежність від традиційних галузей і створює нові можливості для бізнесу.

Адаптаційні стратегії підприємств і домогосподарств до макроекономічних змін є критично важливими для забезпечення економічної стабільності на рівні окремих суб'єктів і національної економіки в цілому.

Сучасні виклики та загрози для економіки України, зокрема війна, санкції, енергетична криза та глобальні рецесійні процеси, вимагають швидкого реагування та ефективних стратегій для забезпечення стабільності. В умовах цих змін країна стикається з численними проблемами, що значно ускладнюють економічне становище та подальший розвиток. Основні виклики включають:

- Дефіцит робочої сили. Масова мобілізація та еміграція значної частини населення призво-

дять до дефіциту кадрів, що в свою чергу негативно позначається на продуктивності та зменшенні виробничих потужностей. Втрата кваліфікованих спеціалістів у критичних галузях може знизити ефективність економіки та сповільнити відновлення після війни.

- Інфляційний тиск та девальвація валюти. Постійний інфляційний тиск і девальвація національної валюти знижують купівельну спроможність населення, що впливає на рівень життя громадян. Зростання цін на базові товари та послуги змушує домогосподарства переглядати свої витрати, що в свою чергу зменшує споживчий попит та негативно позначається на бізнесах, особливо в роздрібній торгівлі.

- Руїнування виробничих потужностей і логістики. Військові дії та руїнування інфраструктури, а також обмеження доступу до сировини та сільськогосподарських ресурсів призводять до значного зниження виробничої потужності країни. Проблеми з логістикою ускладнюють постачання товарів та послуг, підвищуючи витрати на виробництво і транспортування. Це веде до затримок у виробничих ланцюгах і впливає на загальну економічну активність.

- Залежність від міжнародної допомоги. Україна стає все більш залежною від міжнародних кредитів та допомоги. Це збільшує зовнішній борг і створює додаткові фінансові зобов'язання, які в майбутньому можуть негативно вплинути на макроекономічну стабільність. У той же час, така залежність вимагає постійних умов для виплати боргів та розвитку економічної ситуації в країні.

У відповідь на ці загрози необхідне комплексне поєднання макро- та мікроекономічних заходів. На макrorівні потрібно зосередитись на стабілізації фінансової системи, зменшенні зовнішнього боргу через реструктуризацію, а також стимулюванні економічного відновлення через інвестиції в інфраструктуру та промисловість. На мікрорівні важливо сприяти підтримці малого та середнього бізнесу, розвитку нових бізнес-моделей, що можуть забезпечити робочі місця та стійкість у періоди економічної нестабільності.

Одним з ключових елементів є також інвестування у цифрову економіку та технології, що можуть створити нові джерела доходу та сприяти економічному зростанню. Це дозволить забезпечити стійкість та мінімізувати залежність від традиційних секторів економіки, які найбільше постраждали від війни та економічної кризи.

Для забезпечення стійкого економічного розвитку важливо розробити ефективну модель взаємодії між державним регулюванням та ринковими механізмами, яка дозволить досягти оптимального балансу між інтересами бізнесу та потребами національної економіки. Це передбачає низку стратегічних заходів, спрямованих на підтримку розвитку важливих секторів і стимулювання економічної активності:

1. Податкові стимули для підприємств, які інвестують у ключові галузі. Для розвитку стратегічно важливих галузей економіки необхідно впроваджу-

вати податкові пільги та інші стимули для підприємств, що інвестують у ці сфери. Це допоможе залучити капітал до інноваційних та високотехнологічних секторів, таких як енергетика, агропромисловий комплекс, охорона здоров'я, і забезпечить економічне зростання.

2. Гнучке кредитування малого бізнесу. Підтримка малого та середнього бізнесу є важливим елементом для забезпечення стійкого економічного розвитку. Гнучкі умови кредитування та державні субсидії дозволять малим підприємствам легко отримувати фінансування, що необхідне для розширення виробництва, впровадження нових технологій і створення робочих місць.

3. Державна підтримка цифрових технологій. Сприяння розвитку цифрової економіки через державні програми, що включають фінансування стартапів і інноваційних технологій, дозволить підвищити ефективність підприємств, знизити витрати та підвищити конкурентоспроможність на світовому ринку. Впровадження технологічних рішень також забезпечить покращення якості послуг та товарів у різних секторах економіки.

4. Ефективне управління трудовими ресурсами. Одним з важливих аспектів економічної стабільності є ефективне управління трудовими ресурсами, зокрема у умовах демографічних змін. Підвищення рівня кваліфікації робочої сили, підтримка активної трудової міграції, а також програми з адаптації та перекваліфікації людей дозволить мінімізувати негативні наслідки старіння населення та скорочення робочої сили.

5. Програми підтримки внутрішнього виробництва. Для зменшення залежності від імпорту та зміцнення національної економіки необхідно стимулювати виробництво товарів та послуг всередині країни. Це може бути досягнуто через надання фінансової підтримки для підприємств, що займаються виготовленням продукції, яка раніше імпортувалася, а також через заохочення підприємств до використання національних ресурсів і сировини.

Окрім цих заходів, важливо також створити сприятливі умови для міжнародного співробітництва та залучення іноземних інвестицій, що забезпечить доступ до нових технологій та ринків збуту. Взаємодія макроекономічних та мікроекономічних процесів повинна бути орієнтована на підтримку сталого зростання економіки, підвищення якості життя громадян та розвиток конкурентоспроможних галузей.

**Висновки.** Успішний розвиток економіки України в умовах сучасних викликів вимагає інтегрованого підходу, що поєднує макро- та мікроекономічні стратегії. Макроекономічна стабільність, підтримка інфляційного контролю, стабільності валюти та розвитку інфраструктури є важливими для забезпечення загальних економічних умов. Водночас, мікроекономічні потреби підприємств і домогосподарств потребують гнучкої підтримки через податкові стимули, кредити для малого бізнесу, а також розвиток цифрових технологій і інновацій.

Адаптація економічних стратегій має враховувати як внутрішні, так і зовнішні фактори, забезпечуючи

баланс між державним регулюванням і ринковими механізмами. Успішна реалізація таких стратегій дозволить Україні не тільки відновити економіку після кризових періодів, але й сприяти її довгостроковому сталому розвитку, зменшуючи залежність від зовнішніх чинників і зміцнюючи внутрішні економічні сили.

Підтримка малого і середнього бізнесу, стимулювання інвестицій у стратегічно важливі галузі, а також інвестування в інновації і технології стане основою для майбутнього зростання та стабільності. Завдяки комплексному підходу можна створити основу для стійкої економічної трансформації, що відповідатиме сучасним вимогам та забезпечить процвітання національної економіки в умовах глобальних змін.

### Бібліографічний список:

1. Кейнс, Дж. М. Трактат про грошову реформу. Загальна теорія зайнятості, процента та грошей: реферат-дайджест. Уклад. В. М. Фещенко; Асоціація українських банків. Київ : [б.в.], 1999. 189 с.
2. Муляр В. І. Ф. А. Хайек. «Дорога до рабства». Людина, суспільство, політика : актуальні виклики сучасності: матеріали III Міжнародної наук.-практ. конф. (м. Одеса, 12–13.02.2016 р.) за заг. ред. Д. В. Яковлева. Одеса : Національний університет «Одеська юридична академія», 2016. С. 109–112.
3. Самуельсон П., Нордгаус В. Макроекономіка: пер. з англ. Київ : Основи, 2007. 576 с.
4. Paul Krugman. Market-Based Debt-Reduction Schemes in Jacob Frenkel, ed., Analytical Issues in Debt. Washington, D.C.: International Monetary Fund, 1988.
5. Стігліц Дж. Глобалізація та її тягар; [пер. з англ. А. Іщенко]. Київ : Вид. дім «КМ Академія», 2003. 252 с.
6. Амоша О. І. Перспективи розвитку великих міст України в контексті сучасних викликів метрополізаційних процесів. *Регіональна економіка*. 2017. № 1. С. 129–130. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/regek\\_2017\\_1\\_18](http://nbuv.gov.ua/UJRN/regek_2017_1_18)
7. Жаліла Я. А. Економічна безпека України в умовах довготривалої війни. Експертно-аналітична доповідь. Київ : НІСД, 2024 71 с. DOI: <https://doi.org/10.53679/NISS-analytrep.2024.08>
8. Осташко Т. О. Структурно-інституційний аналіз аграрного ринку: наук. доп. Київ : Ін-т економіки та прогнозування НАН України, 2006. 56 с.
9. Панченко В. А. Виклики та імперативи посилення економічної безпеки України в умовах війни. *Бізнес Інформ*. 2024. № 11. С. 63–69. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-11-63-69>
10. Небрат В. В., Корніяк О. В. Особливості механізмів капіталоутворення та інвестування в Україні як чинник фінансових ризиків в умовах війни та післявоєнного періоду. *Грайль науки*. 2022. № 16. С. 31–34.

### References:

1. Kejns, Dzh. M. (1999) Traktat pro groshovu reformu. Zagalna teoriya zajnyatosti, procenta ta groshej: referat-dajdzhest/referent-uklad. V. M. Feshenko; Asociaciya ukrajinjskih bankiv.
2. Mulyar V. I., Hajyek F. A. (2016) "Doroga do rabstva". Lyudina, suspilstvo, politika : aktualni vikliki suchasnosti: materialy III Mizhnarodnoyi nauk.-prakt. konf. (m. Odesa, 12–13.02.2016 r.) za zag. red. D. V. Yakovleva. Odesa: Nacionalnij universitet "Odeska yuridichna akademiya".
3. Samuelson P., Nordgaus V. (2007) Makroekonomika: per. s angl. Kyiv: Osnovi.
4. Paul Krugman (1988) Market-Based Debt-Reduction Schemes in Jacob Frenkel, ed., Analytical Issues in Debt (Washington, D.C.: International Monetary Fund.
5. Stiglits, Dzh. (2003) Hlobalizatsiya ta yiyi tyahar [Globalization and its load], Vyd. dim "KM Akademiya", Kyiv.
6. Amosha O. I. (2017). Perspektivi rozvitku velikih mist Ukraini v konteksti suchasnih viklikiv metropolizacijnih procesiv. *Regionalna ekonomika*, no. 1, pp. 129–130. Available at: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/regek\\_2017\\_1\\_18](http://nbuv.gov.ua/UJRN/regek_2017_1_18)
7. Zhalila Ya. A. (2024). Ekonomichna bezpeka Ukraini v umovah dovgotrivaloyi vijni. Ekspertno-analitichna dopovid. Kyiv: NISD. DOI: <https://doi.org/10.53679/NISS-analytrep.2024.08>
8. Ostashko T. O. (2006). Strukturno-institucijnij analiz agrarnogo rinku: nauk. dop. Kyiv: In-t ekonomiki ta prognozuvannya NAN Ukraini.
9. Panchenko V. A. (2024). Vikliki ta imperativi posilennya ekonomichnoyi bezpeki Ukraini v umovah vijni. *Biznes Inform*, no. 11, pp. 63–69. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-11-63-69>
10. Nebrat V. V., Korniiaka O. V. (2022) Osoblyvosti mekhanizmv kapitaloutvorennia ta investuvannia v Ukraini yak chynnyk finansovykh ryzykiv v umovakh viiny ta pislavoiennoho periodu [Peculiarities of mechanisms of capital formation and investment in Ukraine as a factor of financial risks in the war and post-war period]. *Hraal nauky*, no. 16, pp. 31–34.